

Granskning av intern kontroll 2017

Uppsala kommun

KPMG AB

2018-04-12

Antal sidor 10

Uppsala kommun Granskning intern kontroll 2017.docx

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll 2017
KPMG AB
2018-04-12

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och rekommendationer	2
2	Bakgrund	2
3	Syfte	3
4	Granskningsmål	3
5	Avgränsning	4
6	Revisionskriterier	4
7	Metod	4
8	Ansvarig nämnd	4
9	Projektorganisation	4
10	Kvalitetssäkring	4
11	Resultatet av granskningen	5
11.1	KS och nämndernas yttranden över granskningen av 2016	5
11.2	KS och nämndernas åtgärder utifrån egen uppföljning 2016	5
11.3	Efterlevnad av planer för uppföljning 2017	6
11.4	Förvaltningarnas återrapportering till KS och nämnder	7
11.5	Genomförande av förvaltningsplan	8
11.6	Planer för uppföljning av intern kontroll 2018	8
11.7	KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2017	9

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll 2017
KPMG AB
2018-04-12

1 Sammanfattning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har vi granskat kommunens arbete med intern kontroll 2017.

Vi har i vår granskning kommit fram till att arbetet med intern kontroll utvecklats ytterligare under 2017 och att kommunstyrelsen varit drivande i detta arbete. Fortfarande gäller dock att:

- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de planer som fastställs av olika nämnder
- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de redovisningar som görs av resultatet av uppföljningarna enligt plan
- Det är inom många områden en relativt stor andel avvikelser i de kontroller som görs

Vi har även tagit del av KS och nämndernas riskanalyser och planer för uppföljning av intern kontroll 2018. Det är fortfarande en relativt stor skillnad i omfattning mellan olika nämnder och flera nämnder torde behöva utöka sin uppföljning av intern kontroll. Kommunstyrelsen gör samma bedömning i sin utvärdering av nämndernas redovisning av uppföljningen av intern kontroll 2017 och i planerna för uppföljning 2018.

Det är viktigt att politikerna i nämnderna aktivt deltar i arbetet med intern kontroll, särskilt i de riskanalyser som görs och som ligger till grund för planerna för uppföljning och de områden som följs upp. Uppföljningen av intern kontroll bör redovisas och behandlas åtminstone i anslutning till redovisning av tertial- och årsbokslut i respektive nämnd. Utbildningsinsatser torde också kunna öka kunskapen om och förståelsen för intern kontroll.

- KS bör tillse att samtliga nämnder i sina planer för uppföljning av intern kontroll inkluderar moment inom de obligatoriska områden KS anser motiverade.
- Nämndernas åtgärdsplaner och åtgärder för att minska antalet och andelen avvikelser i stickprovskontrollerna bör följas upp.
- Nämndledamöters aktiva engagemang i arbetet med intern kontroll bör säkerställas.
- Utbildningsinsatser bör genomföras för politiker och tjänstemän.
- En samordning av nämndernas och bolagens arbete med och uppföljning av intern kontroll borde kunna ha positiv effekt i både kommun och bolag. Nämndernas obligatoriska områden torde ha samma giltighet i bolagen.

2 Bakgrund

Uppsala kommun bedriver under 2017 verksamheter inom skola, omsorg, kultur, fritid och markexploatering m m för ca 13 miljarder kr. Under 2016 uppgick löne- och lönebi-kostnader till ca 6 miljarder kr och övriga kostnader till ca 7 miljarder kr. Investeringar gjordes med ytterligare 1,8 miljarder kr. Kommunen hade 2016 ca 12.000 anställda,

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll 2017

KPMG AB

2018-04-12

Under 2017 hanteras ca 370.000 betalningar av inköp, ca 150.000 lönetransaktioner och ca 300.00 kundfakturor.

Nämnderna är enligt kommunallagen skyldiga att se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska pröva om den interna kontrollen i nämnderna är tillräcklig.

Intern kontroll syftar inte bara till rättvisande räkenskaper och finansiell rapportering utan även till att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt och till att lagar och förordningar följs.

Den finansiella rapporteringen har mycket stor betydelse som underlag för politiska beslut om hur stora resurser som totalt ska satsas på de områden kommunen ansvarar för och hur de ska fördelas. Det ekonomiska utfallet för ett år kan jämföras med föregående år, med förväntningar i budget och med kostnaden för motsvarande verksamheter i andra kommuner. Med nyttjande av relevanta nyckeltal kan också olika enheter inom kommunen jämföras med varandra. Analyser kan göras både av effektivitet och av rimligheten i de budgetar som fastställs för områden som genomgår väsentliga och snabba förändringar i behov.

Revisorerna har i sina revisionsberättelser de senaste åren riktat kritik mot brister i den interna kontrollen. KPMG noterade i sin fördjupade granskning av intern kontroll 2016 att kommunstyrelsen tagit ett kommunövergripande ansvar för den interna kontrollen och fördjupat sitt arbete med att stötta nämnderna inom området. KPMG noterade även stora skillnader mellan olika nämnder i omfattning och kvalitet i planerna för uppföljning av den interna kontrollen.

De förtroendevalda revisorerna har i sin riskanalys för 2017 bedömt att kommunstyrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll ska följas i en fördjupningsgranskning.

3 Syfte

Syftet med granskningen har varit att ge underlag för att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utgått ifrån de iakttagelser som gjorts i olika granskningar till och med 2016.

4 Granskningsmål

Inom ramen för det övergripande har följande frågor avsetts att besvaras eller belysas:

- Vilken återkoppling har KS och nämnderna gett till revisionens rekommendationer utifrån granskningen av intern kontroll 2016?
- Har KS och nämnderna följt sina planer för uppföljning av intern kontroll under 2017?
- Hur ofta sker förvaltningarnas återrapportering till KS och nämnder?
- Vilka åtgärder vidtar KS och nämnderna för att åtgärda de brister som konstaterades i den egna uppföljningen av planerna för 2016?
- Hur utformas planerna för uppföljning av intern kontroll inför 2018?

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll 2017
KPMG AB
2018-04-12

- Staben för kvalitet och utveckling fastställde i mars 2017 en förvaltningsplan för arbetet med utveckling av den interna kontrollen. Har planen följts, vilka aktiviteter har genomförts och vilka effekter har uppnåtts?

5 Avgränsning

Granskningen har avsett den interna kontrollen under 2017 men även omfattat fastställande av planer för uppföljning av intern kontroll 2018.

6 Revisionskriterier

Vi har utgått ifrån kommunallagens krav på tillräcklig intern kontroll.

Vi har även utgått ifrån den s k Coso-modellens formulering av syftet med intern kontroll

- Ändamålsenlig och effektiv verksamhet
- Efterlevnad av lagar och förordningar
- Tillförlitlig finansiell rapportering

7 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Intervjuer
- Dokumentstudier
- Analyser
- I övrigt besvara frågorna under avsnitt 4.
- Uppföljning av de rekommendationer som lämnats i tidigare granskningar
- Avslutande sammanställning, analys och rapport

8 Ansvarig nämnd

Granskningen har avsett kommunstyrelsen och samtliga nämnder i kommunen.

9 Projektorganisation

Granskningen har utförts av ett team med Bo Ädel som ansvarig. Bo är auktoriserad revisor, certifierad kommunal yrkesrevisor och kundansvarig för KPMGs biträde till Uppsala kommuns revisorer.

10 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring av granskningen och granskningsrapporten har skett i enlighet med KPMGs gällande rutiner.

11 Resultatet av granskningen

11.1 KS och nämndernas yttranden över granskningen av 2016

KPMGs granskningsrapport över intern kontroll 2016 sändes till kommunstyrelsen och samtliga nämnder utom valnämnden och namngivningsnämnden för yttrande.

Samtliga tillsända har inkommit med yttrande och vi bedömer dessa yttranden som överlag positiva till både området intern kontroll och den genomförda granskningen. Omfattningen på yttrandena varierar från en till sex sidor. De flesta innehåller svar på de konkreta frågor som ställdes i missivbrevet. Kort sammanfattning av yttrandena:

<i>Styrelse/nämnd</i>	<i>Karaktär på yttrandet</i>	<i>Omfattning</i>
Kommunstyrelsen	Instämmande, positivt	2 sidor
Räddningsnämnden	Instämmande	1 sida
Idrotts- och fritidsnämnden	Instämmande, svar på frågor	3 sidor
Äldrenämnden	Instämmande, svar på frågor	2 sidor
Arbetsmarknadsnämnden	Instämmande, svar på frågor	2 sidor
Överförmyndarnämnden	Instämmande	2 sidor
Socialnämnden	Instämmande, svar på frågor	2 sidor
Utbildningsnämnden	Instämmande, svar på frågor	3 sidor
Kulturnämnden	Instämmande, svar på frågor	6 sidor
Gatu- och samhällsmiljönämnden	Bra, svar på frågor	2 sidor
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Instämmande, svar på frågor	2 sidor
Omsorgsnämnden	Instämmande, svar på frågor	3 sidor
Plan- och byggnadsnämnden	Instämmande, svar på frågor	3 sidor

De yttranden revisionen mottagit har i huvudsak haft en positiv ton, både till revisorerens rekommendationer och till området intern kontroll. De flesta nämnder har i sina yttranden lämnat tydliga svar på revisionens konkreta frågor.

11.2 KS och nämndernas åtgärder utifrån egen uppföljning 2016

Vi kan inte i de dokument vi tagit del av se någon tydlig återkoppling till de iakttagelser om brister som gjordes av nämnderna 2016 och åtgärder om vidtagits under 2017 med anledning av bristerna.

Vi rekommenderar att de årliga planerna för uppföljning av intern kontroll som obligatoriskt moment innehåller en uppföljning av åtgärder avseende tidigare års brister. För vissa områden kan åtgärden sannolikt (minst) vara att genomföra nya kontroller inom samma område.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll 2017
KPMG AB
2018-04-12

11.3 Efterlevnad av planer för uppföljning 2017

KS och nämnderna har i stort genomfört sina kontroller enligt plan 2017.

Utfall av nämndernas egna efterkontroller:

Styrelse/nämnd	Kontroll-områden	Anmärkningar	Anmärkningar 2016
Kommunstyrelsen	19	11	2
Arbetsmarknadsnämnden	17	9	5
Gatu- och samhällsmiljönämnden	11	5	3
Idrotts- och fritidsnämnden	7	3	3
Kulturnämnden	6	1	6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	5	2	3
Omsorgsnämnden	17	3	2
Plan- och byggnämnden	6	3	4
Räddningsnämnden	8	1	1
Socialnämnden	15	5	5
Utbildningsnämnden	7	4	3
Äldrenämnden	8	1	?
Överförmyndarnämnden	8	1	0
Namngivningsnämnden	3	0	2
Valnämnden	-	-	-
Totalt	137	49	39

För de två nämnder som har flest anmärkningar noterar vi:

- Kommunstyrelsen har 11 anmärkningar inom 19 områden. Kontrollerna har inom olika områden omfattat hela kommunen. Bland iakttagelserna:
 - o Leverantörstroheten är 79%.
 - o Vissa kommunövergripande planer och program saknas i nämndernas verksamhetsplaner
 - o Otillräckliga kunskaper om mutor, jäv och representation
 - o Uppföljning av bisysslor har inte skett under 2017
 - o Otillräckliga kunskaper om hantering av hot och våld
 - o Brister i diarieföring
 - o Bristande användning av nyckeltal

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll 2017
KPMG AB
2018-04-12

Konkreta åtgärder redovisas för att minska bristerna.

- Arbetsmarknadsnämnden har 9 anmärkningar inom 17 områden. Bristerna avser hot, sekretess, dokumentation m m. Nämnden pekar i sin analys på 9 utvecklingsområden och sex konkreta åtgärder för att minska bristerna.

I avsnittet om intern kontroll i årsredovisningen konstateras att rapporterade brister är av mindre allvarlig art men att ett behov kan finnas av ett kommunövergripande grepp inom ett antal områden.

Äldrenämndens plan för uppföljning av intern kontroll innehåller moment som vi anser borde flyttas till verksamhetsplanen. Någon egentlig efterkontroll av kontrollsystemet kan vi inte tolka in i internkontrollplanen för 2017.

11.4 Förvaltningarnas återrapportering till KS och nämnder

Antal återrapporteringstillfällen till nämnd:

Styrelse/nämnd	2017	2018
Kommunstyrelsen	3	3
Räddningsnämnden	2	8
Idrotts- och fritidsnämnden	3	3
Äldrenämnden	4	4
Arbetsmarknadsnämnden	1	1
Överförmyndarnämnden	4	6
Socialnämnden	3	4
Utbildningsnämnden	4	3
Kulturnämnden	1	5
Gatu- och samhällsmiljönämnden	3	3
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	1	3
Omsorgsnämnden	4	3
Plan- och byggnadsnämnden	3	3
Namn-givningsnämnden	1	2

Flera nämnder har en planerad tätare återrapportering till nämnd 2018 jämfört med 2017. Endast Arbetsmarknadsnämnden och Namngivningsnämnden har färre än tre tillfällen för återrapportering.

Vi rekommenderar att återrapportering till nämnd sker vid minst tre tillfällen per år. Nämnden bör tidigt få information om eventuella brister så att dessa kan hanteras utan dröjsmål.

Revisorerna har i början av 2018 genomfört en enkät rörande intern kontroll till politiker. Av svaren framkommer att politikerna inte aktivt deltar i arbetet med intern kontroll. Vi ser det som angeläget att politikerna i nämnderna deltar i arbetet med riskanalyser och framtagande av planer för uppföljning av den interna kontrollen och inte enbart beslutar utifrån tjänstemännens analyser och förslag.

11.5 Genomförande av förvaltningsplan

En förvaltningsplan för intern kontroll fastställdes 2017-03-08. I den anges olika ansvariga tjänstemän och deras uppdrag, som ges följande beskrivning:

1. Analys och aggregering av resultat av riskhantering och intern kontroll och utformning av eventuella förslag till åtgärder från KS och KF med anledning av detta (del av KS:s uppsiktsplikt), t.ex. i form av kontrollmoment i KS:s internkontrollplan.
2. Att följa upp och säkerställa att nämnderna arbetar på ett bra sätt med intern kontroll och följer reglemente och riktlinjer och att bidra till att skapa förutsättningar för att deras internkontrollplaner håller en hög kvalitet.
3. Rapportering till KS och KF om hur den interna kontrollen fungerar i allmänhet och om eventuella brister i den interna kontrollen.
4. Att vårda och utveckla reglemente, riktlinjer och vägledning för intern kontroll.
5. Att ge ansvariga chefer relevant underlag till deras kontakter med kommunrevisionen i frågor som rör arbetet med intern kontroll.
6. Att (upprätta,) vårda och utveckla en struktur för hur arbetet med intern kontroll organiseras inom kommunen.
7. Utveckling av arbetet med intern kontroll i kommunen, både kommunövergripande och på nämndnivå.

Vi kan konstatera att kommunledningskontoret (KLK) aktivt stöttar, följer upp och rapporterar till KS och KF (bland annat i årsredovisningen) om nämndernas arbete med intern kontroll. Enligt ansvariga tjänstemän kommer förvaltningsplanen att revideras under våren 2018 och en uppföljning kommer då att ske av hur den efterlevts under 2017.

11.6 Planer för uppföljning av intern kontroll 2018

Styrelse/nämnd	Kontrollområden 2018	Kontrollområden 2017	Representation, muttor, jäv 2018	Representation, muttor, jäv 2017	Återsökning statsbidrag 2018	Återsökning statsbidrag 2017
Kommunstyrelsen	17	19	Ja	Ja	Ja	Nej
Arbetsmarknadsnämnden	15	17	Ja	Ja	Ja	Ja
Gatu- och samhällsmiljönämnden	11	11	Ja	Ja	ET	ET
Idrotts- och fritidsnämnden	7	7	Ja	Ja	ET	ET
Kulturnämnden	9	6	Ja	Ja	ET	ET
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12	5	Ja	Nej	ET	ET
Omsorgsnämnden	8	17	Ja	Ja	Ja	Ja

Plan- och byggnämnden	10	6	Ja	Ja	Ja	Nej
Räddningsnämnden	8	8	Ja	Ja	ET	ET
Socialnämnden	14	15	Ja	Ja	Ja	Nej
Utbildningsnämnden	12	7	Ja	Nej	Ja	Ja
Äldrenämnden	5	8	Ja	Ja	Nej	Nej
Överförmyndarnämnden	8	8	Nej	Nej	Nej	Nej
Namngivningsnämnden	2	3	Ja	Ja	ET	ET
Valnämnden						
Totalt	138	137				

Antalet kontrollområden är totalt sett ungefär lika stort som 2017. Det är stor skillnad mellan olika nämnder rörande hur många kontrollområden som fastställts och några nämnder torde behöva utöka omfattningen på sina kontroller.

Det är glädjande att i stort sett samtliga nämnder har med området representation, mutor, jäv i sin uppföljning och att de nämnder som i hög grad berörs tagit med området åter-sökning av riktade statsbidrag.

Genom intervjuer med nämndsordförande har vi noterat att politiker i flera nämnder i högre utsträckning än tidigare deltagit i arbetet med riskanalys och framtagande av plan för uppföljning 2018 vilket vi ser som positivt.

11.7 KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2017

Enligt 10§ i reglementet för intern kontroll ska KS utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och rapportera till kommunfullmäktige.

I årsredovisningen för 2017 ingår ett avsnitt om intern kontroll. Vi konstaterar att KS i sin utvärdering kommer till ungefär samma slutsatser som vi.

Ur KS utvärdering:

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2016 har skiftande omfattning, struktur, innehåll och kvalitet. Tre avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, nio avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan två håller en lägre kvalitet. I ett av de fall där avrapporteringen har en lägre kvalitet bedöms detta framför allt bero på brister i kontrollmomentens utformning. Den berörda nämndens internkontrollplan för 2018 är betydligt bättre utformad.

KS konstaterar även att samarbetet mellan olika nämnder bör utökas för att ge erfarenhetsutbyte, lärande och förståelse för området intern kontroll.

Vidare:

I reglementet för intern kontroll står att nämnderna den 31 december varje år ska rapportera in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för internkontroll. Detta har hittills inte fungerat tillfredställande. Kommunstyrelsen kommer under året att gå ut med instruktioner om hur denna inrapportering fortsättningsvis ska ske.

Vi instämmer i KS bedömningar och understryker behovet av utbildning, framför allt efter höstens val då ett antal nya politiker kommer att väljas som nämndsledamöter.

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll 2017

KPMG AB

2018-04-12

Vi upprepar även vårt förslag om samordning av nämndernas och bolagens arbete med och uppföljning av intern kontroll.

KPMG, dag som ovan

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bo Ädel', written over a horizontal line.

Bo Ädel

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunal yrkesrevisor